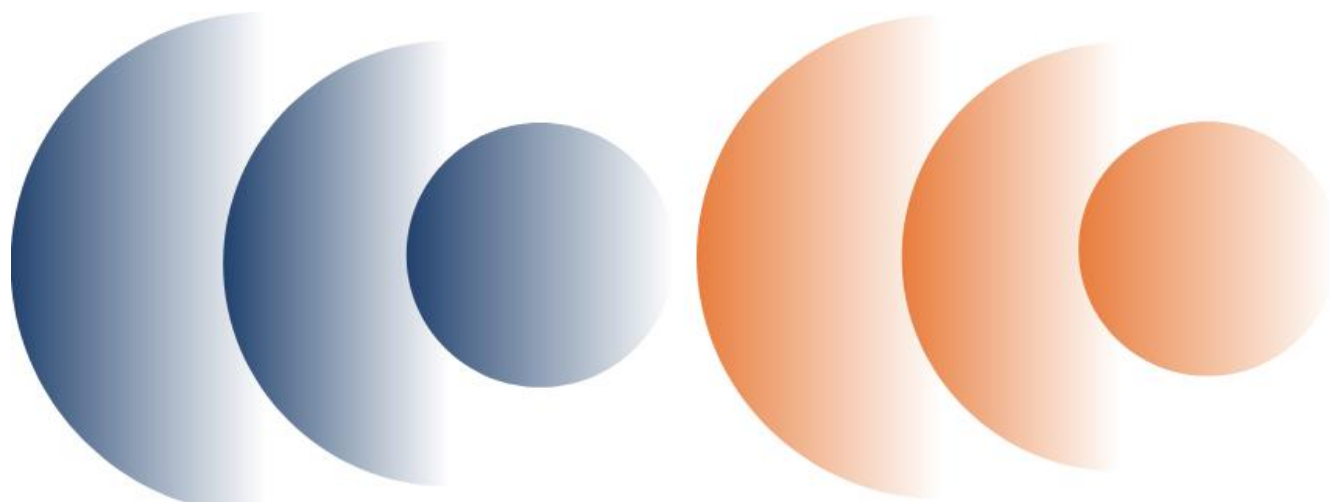

PREJUDECATĂ ȘI IZOLARE

Indicele Distanței Sociale

FEBRUARIE 2026

CUPRINS

INTRODUCERE	3
METODOLOGIE.....	4
NIVELUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN MOLDOVA.....	6
ANEXA 1: INDEXUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN FUNCȚIE DE CARACTERISTICILE DEMOGRAFICE ALE EȘANTIONULUI	9
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	10

AUTOARE:

Cristina COJOCARU
Natalia COVRIG
Vasile CANTARJI

INTRODUCERE

În anul 2025, Republica Moldova continuă să se confrunte cu un context social complex, marcat de instabilitate regională, presiuni economice persistente și o polarizare accentuată a spațiului public. Războiul din Ucraina, crizele succesive din domeniul energetic și costul ridicat al vieții, precum și procesele electorale recente au amplificat percepțiile de insecuritate și vulnerabilitate socială. În acest context, coeziunea socială, toleranța și acceptarea diversității devin elemente esențiale pentru menținerea stabilității și a încrederii reciproce în societate. Societatea moldovenească este caracterizată de o diversitate etnică, culturală și socială semnificativă, iar dinamica relațiilor interpersonale și intergrupale este puternic influențată de condițiile socio-economice și de discursurile publice dominante. Atitudinile sociale joacă un rol central în modelarea comportamentelor individuale și colective, determinând nivelul de apropiere sau distanțare socială față de diferite grupuri, inclusiv față de grupurile minoritare și vulnerabile. În perioadele marcate de incertitudine și criză, aceste atitudini pot deveni mai rigide, favorizând apariția stereotipurilor, prejudecăților și a excluderii sociale. Din această perspectivă, măsurarea Indicelui Distanței Sociale rămâne un instrument esențial pentru înțelegerea gradului de acceptare socială în Republica Moldova.

În acest context, analiza de față vine să prezinte date actualizate cu privire la gradul în care populația țării acceptă anumite grupuri frecvent marginalizate. Stabilirea nivelului de acceptare s-a realizat prin intermediul Indexului Distanței Sociale care măsoară distanța socială manifestată față de 13 grupuri minoritare din Republica Moldova, prin actualizarea și replicarea scalei distanței sociale Bogardus (a se vedea secțiunea [Metodologie](#)). În acest sens, distanța socială este definită ca nivelul în care populația ar accepta diverse grade de apropiere (prieteni, vecini, colegi de serviciu, membri de familie etc.) cu reprezentanții grupurilor minoritare. Cu cât nivelul de acceptare este mai mic, cu atât nivelul distanței sociale este mai mare.

Analiza conturează tendințele cu privire la distanța socială, care a fost măsurată constant pe parcursul ultimului deceniu. Metodologia și itemii de măsurare s-au bazat pe eforturi mai ample ale Consiliului pentru Egalitate din Republica Moldova în [anii 2015, 2018 și 2021](#). Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) a venit cu un efort complementar de a măsura distanța socială în Moldova în [2020, 2022, 2023, 2004](#) și analiza curentă fiind o continuare a acestui efort. Așadar, această analiză reprezintă o oportunitate de a evalua nivelul de progres în ceea ce privește acceptarea persoanelor din grupurile minoritare și/sau marginalizate din Moldova.

Datele actualizate arată o înrăutățire a situației în ceea ce privește nivelul de acceptare a grupurilor marginalizate. Astfel, nivelul mediu al distanței sociale în Republica Moldova a fost estimat la **2,6** în 2025 (comparativ cu 2,1 în 2024), pe scala de la 0 la 6, unde 0 semnifică că cetățenii acceptă o persoană dintr-un grup minoritar pentru toate pozițiile (membru de familie, prieten, vecin, coleg de muncă, concetățean), iar 6 – ar exclude-o din țară. Datele relevă faptul că cel mai mic nivel de acceptare este manifestat față de trei grupuri: persoanele LGBT+, persoanele care trăiesc cu HIV/ SIDA și persoanele fost deținute. În toate cazurile, nivelul distanței sociale depășește valoarea 3,5, ceea ce semnifică faptul că cetățenii Republicii Moldova nu ar fi dispuși să construiască nici un tip de relații sociale.

În pofida dinamicii negative, prejudecățile au scăzut ușor sau a rămas aceeași în raport cu trei grupuri, printre care persoanele cu dizabilități fizice, persoanele care nu vorbesc limba de stat și persoanele de etnie rusă. Aceste tendințe pot sugera o creștere a acceptării sociale față de persoanele cu dizabilități și o creștere a toleranței lingvistice.

METODOLOGIE

Nivelul distanței sociale este măsurat prin intermediul scalei de distanță socială Bogardus (Indexul Distanței Sociale). Scala are ca scop identificarea nivelului de acceptare prin stabilirea relațiilor cu persoane din grupurile minoritare care sunt acceptate de respondent (a se vedea tabelul de mai jos). Cel mai înalt grad de acceptare are indicele 0 și semnifică faptul că respondentul ar accepta ca o persoană dintr-un grup minoritar să devină membru al familiei. În același timp, cel mai mic grad de acceptare are indicele 6 și denotă faptul că respondentul ar exclude din țară membrii unui grup.

Nivelul de relaționare socială	Valoarea Indexului de Distanțare Socială	Modalitate de interpretare
Să fie rudă prin căsătoria cu un membru al familiei	0	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, inclusiv membru de familie.
Să fie prieten	1	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie.
Să fie vecin	2	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie și prieten.
Să fie coleg de muncă	3	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, și vecin.
Să fie cetățean al țării mele	4	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, vecin și coleg de muncă.
Să fie vizitator al țării mele	5	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, vecin, coleg de muncă și cetățean.
Aș exclude din țara mea	6	Persoana din grupul minoritar nu este acceptată de respondent nici în calitate de vizitator al RM.

Tabel 1. Nivelele de distanță socială utilizate în studiu

Sursa: Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova, Consiliul pentru Egalitate

În cadrul analizei, distanța socială a fost calculată pentru următoarele grupuri:

1. persoane cu dizabilități psiho-sociale și intelectuale;
2. persoane cu dizabilități fizice;
3. persoane LGBT;
4. persoane care trăiesc cu HIV;
5. persoane de etnie romă;
6. persoanele care nu vorbesc limba de stat;
7. persoane de etnie rusă;
8. evreii care locuiesc în Republica Moldova;
9. persoane de origine africană care locuiesc în Republica Moldova;
10. persoane străine care locuiesc în Republica Moldova, dar fără cetățenia țării;
11. persoane de origine musulmană;

12. alte minorități religioase;
13. persoane care au fost deținute (ex-deținuți).

Datele au fost obținute prin intermediul unui sondaj reprezentativ la nivel național. Studiul a fost efectuat de către compania sociologică Centrul de Investigații Sociologice și Marketing „CBS-AXA” la comanda Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD).

Volumul eșantionului: 1024 persoane cu vârsta de 18 ani și mai mult.

Eșantion: stratificat, probabilist, multistadial.

Metoda de colectare a datelor: 100% CAPI (față-în-față).

Criterii de stratificare: 13 regiuni geografice (*pe baza fostelor județe*), mediu rezidențial, mărimea localităților (2 tipuri localități urbane și 3 tipuri localități rurale).

Reprezentativitate: eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova (excepție Stânga Nistrului), cu o eroare maximă de circa +3%.

Perioada de culegere a datelor: 13 august – 3 septembrie 2025. Chestionarul a fost redactat în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege limba interviului.

Tabel 1. Structura eșantionului

		Număr	%
TOTAL		1024	100%
Genul respondentului	Feminin	595	54,7
	Masculin	429	45,3
Vârsta respondentului	18-29 ani	162	14,1
	30-44 ani	237	29,1
	45-59 ani	232	24,6
	60+ ani	393	32,2
Nivel de studii	Medii incomplete	143	14,9
	Medii generale	263	25,0
	Profesional tehnice	333	31,6
	Superioare	284	28,4
Ocupația respondentului	Angajat	415	44,2
	Șomer	150	17,3
	Casnici/studenti/elevi	123	10,9
	Persoane cu dizabilități care nu lucrează, pensionari	336	27,6
Prezența copiilor în gospodărie	Sunt copii	361	38,2
	Nu sunt copii	663	61,8
Nivelul socio-economic	Nivel scăzut	349	33,8
	Nivel mediu	334	32,7
	Nivel înalt	341	33,4
Mediul de reședință	Rural	544	53,3
	Urban	480	46,7

NIVELUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN MOLDOVA

Datele din 2025 demonstrează menținerea unui nivel ridicat al polarizării sociale și al distanței sociale față de anumite grupuri minoritare. Atitudinile și percepțiile pe care populația le manifestă în raport cu un grup sau altul definește deschiderea acesteia de a crea relații sociale cu grupurile respective. Pe măsură ce prejudecățile și stereotipurile față de un anumit grup se intensifică, crește și tendința populației de a se distanța de acesta și de a-l exclude social. Conform conceptului Bogardus, distanța socială reflectă nivelul de acceptare a diferitelor grupuri minoritare, precum și modul în care indivizii se raportează la propria apartenență de grup și la cei percepuți ca „cei alții”. Analiza de față prezintă date actualizate privind deschiderea societății moldovenești de a integra în mediul său social membri ai grupurilor minoritare și tipurile de relații pe care populația este dispusă să le dezvolte cu aceștia. Conform datelor, persoanele LGBT+ rămân grupul cel mai stigmatizat, majoritatea populației manifestând respingere atât în relațiile apropiate (familie, prietenie), cât și în cele cotidiene (muncă, vecinătate). În cazul acestora, datele actuale indică faptul că aproximativ trei pătrimi din populație nu ar accepta aceste persoane în calitate de colegi de muncă sau vecini, iar respingerea în sfera relațiilor apropiate (prietenie și familie) rămâne extrem de ridicată. O situație similară se constată în cazul persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA, unde peste jumătate din populație manifestă reticență față de acceptarea acestora în relații apropiate, iar aproape jumătate ar evita interacțiunea chiar și în contexte funcționale (muncă, vecinătate). În cazul persoanelor fost deținute, se menține același tipar observat anterior: respingere accentuată în relațiile de familie și prietenie, dar o toleranță relativ mai mare în relațiile de muncă sau de vecinătate. Toate aceste date demonstrează repetat persistența stigmatizării profunde, bazate pe norme sociale și stereotipuri puternic internalizate.

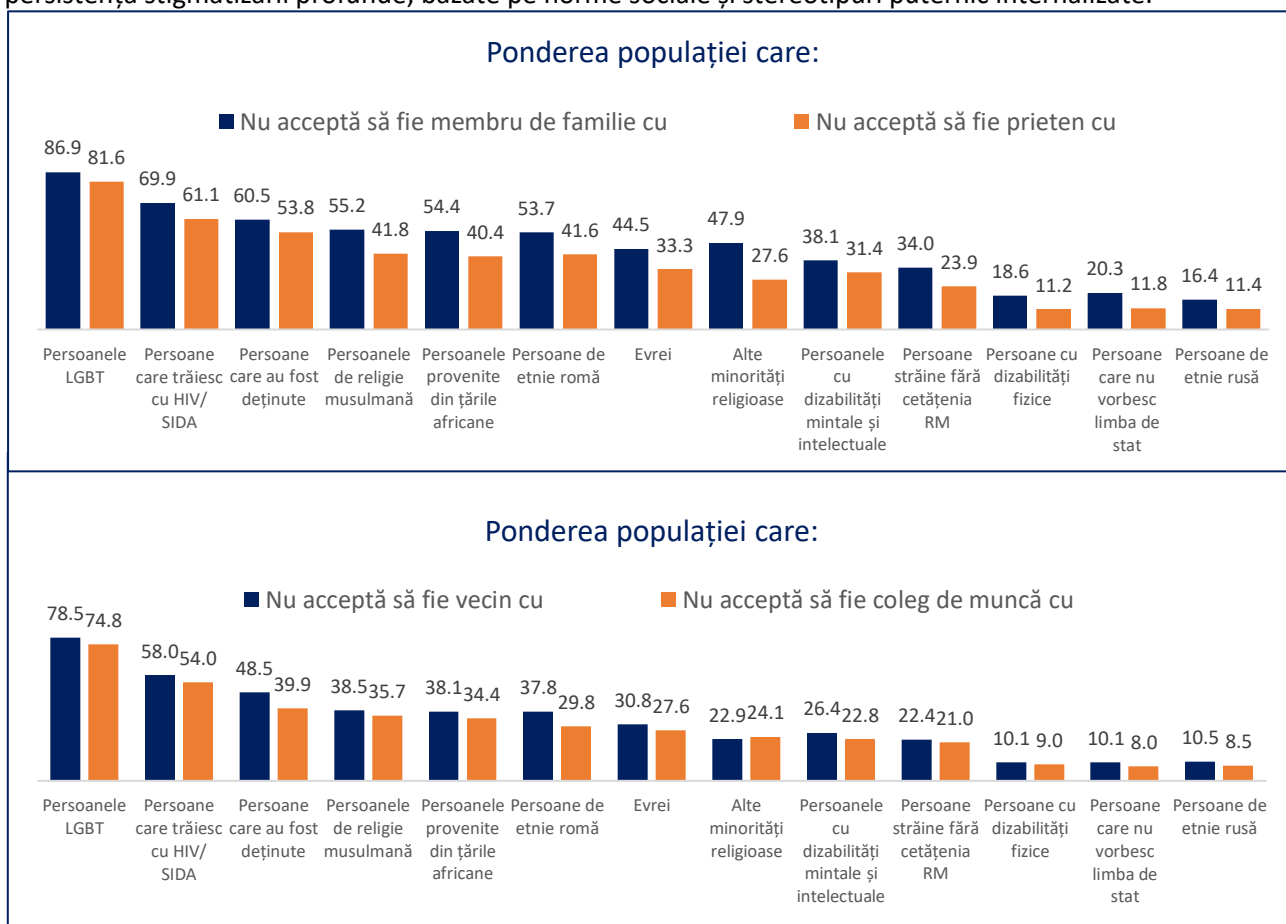

Figura 1. Gradul de acceptare a grupurilor minoritare de către cetățenii Republicii Moldova

Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2025

Distanța socială față de grupurile frecvent marginalizate este în creștere față de anul 2024. Nivelul mediu al acestuia a fost estimat la 2,6 în 2025, pe o scală de la 0 la 6, unde 0 semnifică că cetățenii acceptă o persoană dintr-un grup minoritar pentru toate pozițiile, inclusiv în calitate de membru de familie, iar 6 – ar exclude-o din țară (ceea ce indică o lipsă totală de acceptare). Astfel, cu cât mai mare este indicele distanței sociale (IDS), cu atât persoana este mai puțin tolerantă față de un anumit grup social sau față de mai multe grupuri sociale. Valorile indexului arată că cele mai ridicate niveluri ale distanței sociale se înregistrează față de persoanele LGBT+ (5,6 puncte), persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA (4,4 puncte) și persoanele fost deținute (3,6 puncte). În contrast, cele mai reduse niveluri ale distanței sociale sunt observate față de minoritățile etnice și lingvistice tradiționale, precum persoanele de etnie rusă sau cele care nu vorbesc limba de stat (0,8 puncte), precum și față de persoanele cu dizabilități fizice (1,0 puncte), ceea ce sugerează un grad relativ mai mare de acceptare socială a acestor grupuri. Concluzionând cele expuse mai sus, indexul general confirmă că distanța socială în Republica Moldova este determinată mai puțin de diferențele etnice sau lingvistice și mai mult de stigmatizarea asociată unor identități sau situații sociale percepute negativ, evidențiind necesitatea unor intervenții sistematice pentru reducerea prejudecăților și promovarea incluziunii sociale.

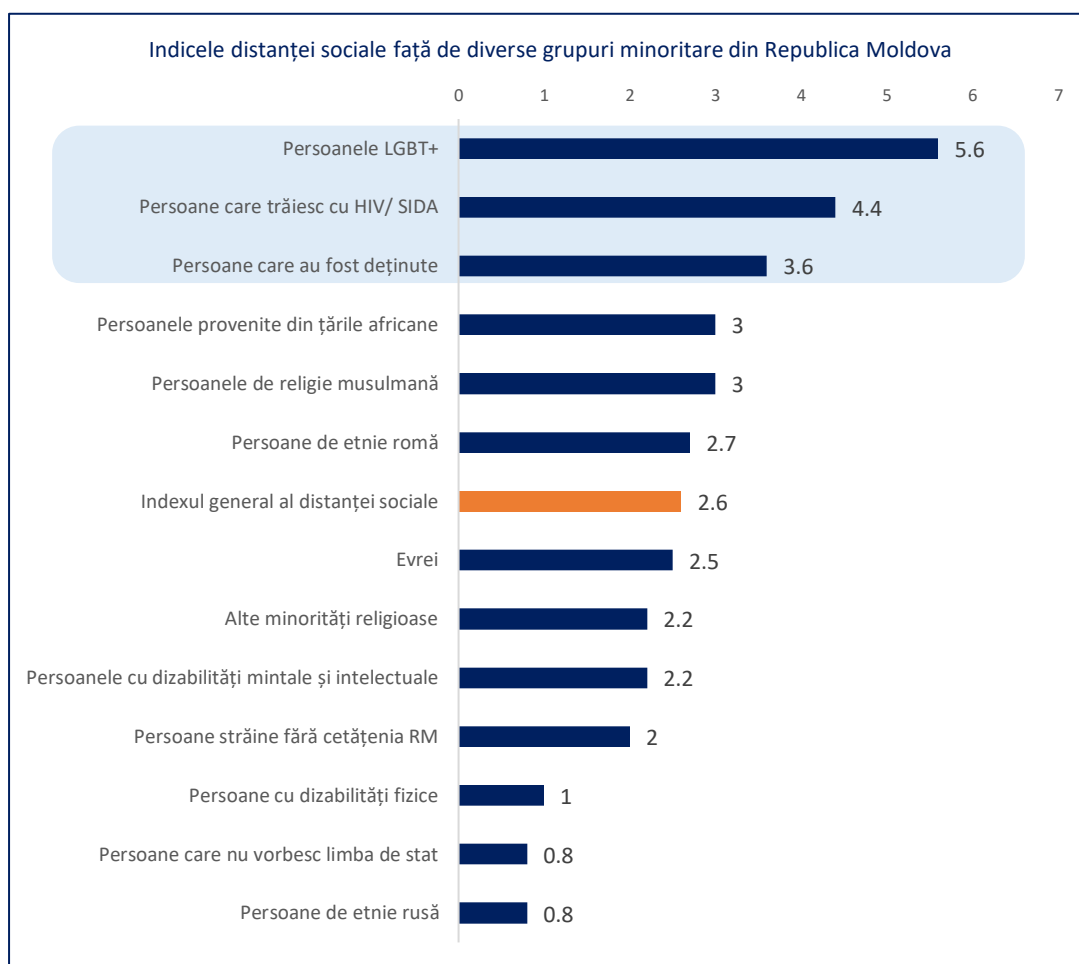

Figura 2. Nivelul de acceptare a grupurilor minoritare în Republica Moldova
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2025

Indicele Distanței Sociale reflectă o regresie ușoară în 2025, demonstrând că progresele în reducerea acestuia din ultimii ani, rămân a fi fragile și pot fi ușor reversibile în lipsa unor politici și intervenții sustenabile. Analiza nivelului de acceptare al grupurilor față de care este manifestată cea mai mare reticență și respingere arată o dinamică negativă în cazul persoanelor LGBT+ (de la 3,8 la 5,6); persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA (de la 3,1 la 4,4) și persoanele care au fost deținute (de la 2,6 la 3,6). Creșterea Indicelui Distanței

Sociale în 2025 poate fi asociată cu polarizarea discursului public în context electoral, insecuritatea generată de războiul din Ucraina, presiunile socio-economice și răspândirea dezinformării, factori care au contribuit la reducerea toleranței față de grupurile marginalizate.

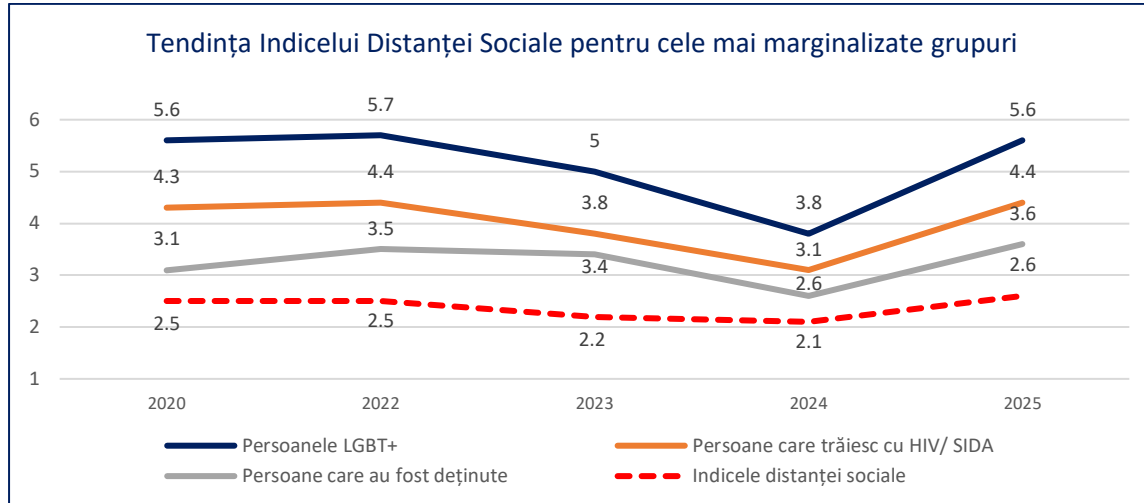

Figura 3. Evoluția indicelui distanței sociale pentru top cele mai acceptate grupuri din RM
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2025

Caracteristicile socio-demografice ale respondenților influențează direct nivelul Indexului Distanței Sociale.

Niveluri mai ridicate ale distanței sociale se înregistrează în rândul persoanelor cu venituri joase, studii medii incomplete, din mediul rural și din grupele de vârstă de peste 45 de ani, în special față de persoanele LGBT+, persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA și persoanele de origine africană. În contrast, respondenții cu studii superioare, venituri înalte și din mediul urban manifestă niveluri mai scăzute ale distanței sociale, sugerând o deschidere mai mare față de diversitate și incluziune socială.

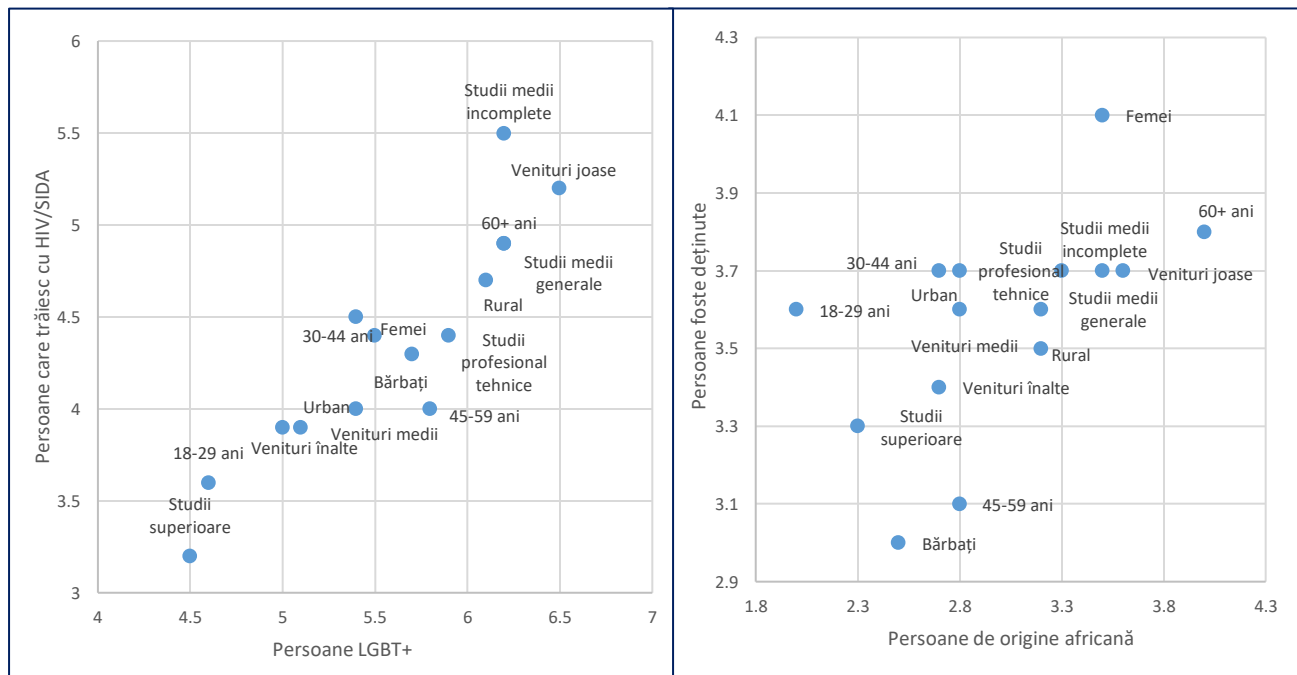

Figura 4. Indicele distanței sociale față de diverse grupuri minoritare din RM
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2025.

Accentuarea stigmatizării sociale în ultimii cinci ani, este mai pronunțată în rândul persoanelor în vârstă, cu nivel educațional scăzut din mediul rural. Grupul LGBT+ înregistrează cele mai ridicate niveluri de respingere, cu valori constant mari și ușoare creșteri în special în rândul persoanelor cu nivel scăzut de educație și din mediul rural. Atitudinile față de persoanele cu HIV/SIDA se situează la un nivel intermediar, dar prezintă de asemenea o tendință de creștere moderată a stigmatizării în majoritatea categoriilor. Foștii deținuți au cele mai scăzute scoruri comparative, însă și în acest caz se constată o creștere vizibilă a percepțiilor negative, în special în rândul femeilor și al persoanelor vârstnice. Persoanele în vârstă au fost socializate într-un sistem sovietic, cu norme rigide privind moralitatea și conformismul social, unde diversitatea socială era un tabu și era asociată cu infracțiune. Valorile formate din tinerețe tind să fie stabile în timp, iar schimbarea atitudinilor este mai lentă. Persoanele cu un nivel mediu al educației au un acces mai limitat la informație și pot fi mai receptivi la mesaje polarizante. Acestea sunt mai puțin expuși la interacțiune directă cu grupurile marginalizate. La rândul său, și mediul rural este caracterizat prin coeziune comunitară mai ridicată, unde tendința este de a consolida normele tradiționale, iar ca rezultat constatăm menținerea distanței sociale la un nivel înalt.

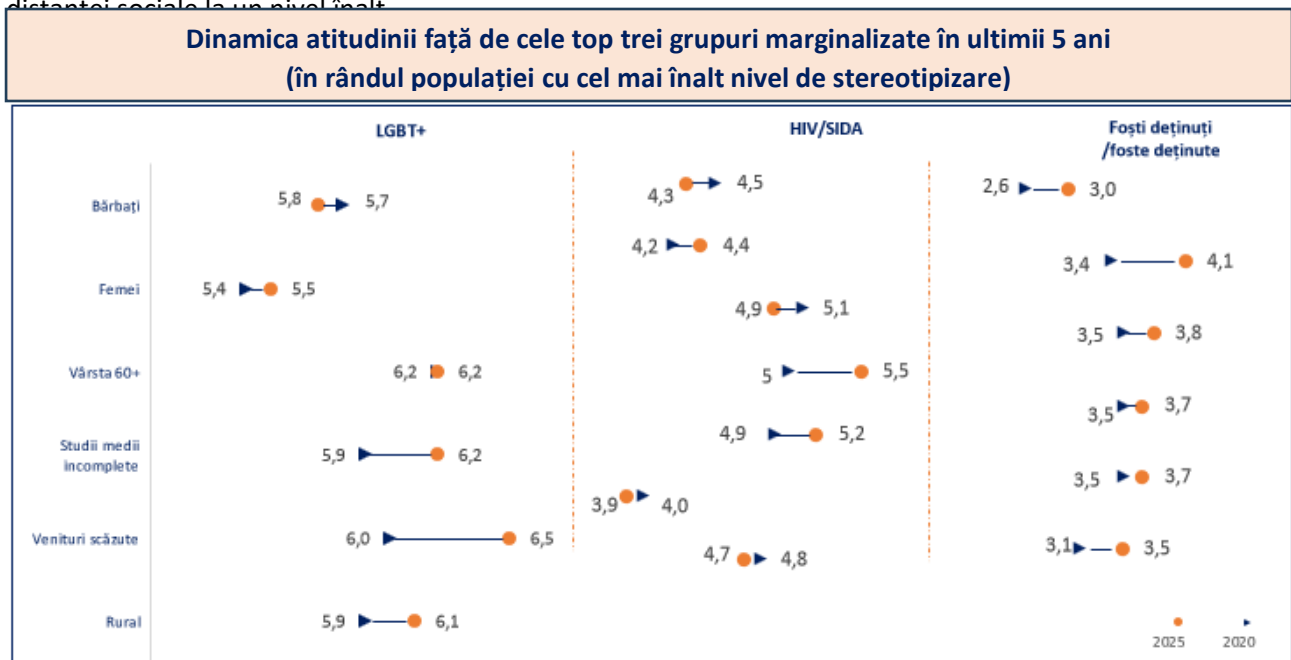

Figura 5. Structura socio-demografică a atitudinilor față de grupurile marginalizate în Republica Moldova (2020-2025)
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2025.

Anexa 1: Indexul Distanței Sociale în funcție de caracteristicile demografice ale eșantionului

2025		Persoane LGBTQI+	Persoane care trăiesc cu HIV/ SIDA	Persoane de etnie Romă	Persoane care au fost deținute	Persoane de religie musulmană	Persoane provenite din țările africane	Persoane cu dizabilități mintale și intelectuale	Evrei	Alte minorități religioase	Persoane cu dizabilități fizice	Persoane străine fără cetățenia RM	Persoane care nu vorbesc limba de stat	Persoane de etnie rusă
TOTAL		5,6	4,4	2,7	3,6	3,0	3,0	2,2	2,5	2,2	1,0	2,0	0,8	0,8
Genul respondentului:	Masculin	5,7	4,3	2,4	3,0	2,4	2,5	2,1	2,4	2,0	0,8	1,7	0,8	0,8
	Feminin	5,5	4,4	3,0	4,1	3,5	3,5	2,3	2,6	2,4	1,0	2,3	0,9	0,8
Vârsta respondentului:	18-29 ani	4,6	3,6	2,7	3,6	2,2	2,0	1,8	2,3	1,4	0,8	1,3	0,7	0,9
	30-44 ani	5,4	4,5	2,7	3,7	2,9	2,7	2,1	2,7	2,1	1,0	1,6	0,8	0,7
	45-59 ani	5,8	4,0	2,5	3,1	2,7	2,8	2,2	2,5	2,2	0,7	1,9	0,7	0,8
	60+ ani	6,2	4,9	2,9	3,8	3,7	4,0	2,6	2,3	2,8	1,2	2,7	1,0	0,7
Limba interviului:	Romana	5,6	4,4	2,7	3,5	3,3	3,1	2,2	2,6	2,3	1,0	2,1	1,0	1,0
	Rusa	5,7	4,1	2,8	3,7	2,2	3,0	2,4	2,0	2,0	1,0	1,7	0,4	1,0
Studiile respondentului	Medii incomplete	6,2	5,5	3,4	3,7	3,7	3,5	2,4	3,7	2,4	1,3	2,5	1,0	0,4
	Medii generale	6,2	4,9	2,9	3,7	3,1	3,3	2,4	2,8	2,8	1,0	2,2	1,0	1,0
	Profesional tehnice	5,9	4,4	2,8	3,6	3,2	3,2	2,3	2,3	2,2	0,8	2,1	0,8	1,0
	Superioare	4,5	3,2	2,1	3,3	2,4	2,3	1,8	1,7	1,7	0,9	1,5	0,7	0,8
Prezența copiilor în gospodărie	Sunt copii	5,6	4,3	2,8	3,5	3,0	3,2	2,3	2,4	2,4	1,1	2,1	0,9	0,7
	Nu sunt copii	5,6	4,5	2,6	3,7	3,0	2,8	2,2	2,6	1,9	0,8	1,8	0,7	0,9
Ocupația respondentului:	Lucrează în RM	5,3	3,8	2,5	3,3	2,6	2,7	2,1	2,4	2,0	0,8	1,6	0,7	0,7
	Nu lucrează în RM	6,1	5,0	3,1	3,6	3,3	3,1	2,2	3,2	2,7	1,2	2,1	0,9	0,7
	Casnică / student	4,8	4,1	2,7	4,0	2,5	2,2	2,2	2,5	1,5	1,0	1,5	0,9	0,9
	La pensie	6,2	4,9	2,8	3,8	3,7	3,9	2,5	2,2	2,7	1,1	2,7	1,0	0,9
Nivelul socio-economic:	Nivel scăzut	6,5	5,2	3,1	3,7	3,7	3,6	2,7	2,9	2,7	1,3	2,7	0,9	1,0
	Nivel mediu	5,4	4,0	2,8	3,6	2,7	2,8	2,0	2,3	2,1	0,7	1,8	0,9	0,9
	Nivel înalt	5,0	3,9	2,3	3,4	2,7	2,7	2,0	2,2	1,9	0,9	1,5	0,7	0,9
Mediu de reședință:	Urban	5,1	3,9	2,7	3,7	2,7	2,8	2,2	2,1	2,1	1,0	1,7	0,8	0,7
	Rural	6,1	4,7	2,8	3,5	3,3	3,2	2,2	2,8	2,4	0,9	2,3	0,8	0,8

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md